

دولت کسری کل استان خراسان رضوی
سلطنت اجماعی دیکیری از قوع جرم

اسلام های انتخاباتی

کنترل، نظارت و پانگیری از جرم

(همراه با آخرین اصلاحیه قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی)

تالیف و گردآوری

سید امیر مصطفی، سید مصطفی شریعتی

سرشناسه	مرتضی، سیداب - ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	انتخابات، کنترل، نظارت و پیشگیری از جرم (بهمراه آخرین اصلاحیه قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی) / نویسندگان سیدامیر مرتضوی، سیدمصطفی شریعتی؛ ویراستار علمی و ادبی احمد فدوی.
مشخصات نشر	مشهد: انتشارات مرندیز، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۱۶۴ص: نمونه؛ جدول؛ ۵/۱۴ x ۵/۲ م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۰۶-۶۷۱-۹
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	ایران، مجلس شورای اسلامی -- انتخابات -- قوانین و مقررات
موضوع	Iran. Islamic Parliament. Elections -- Law and legislation
موضوع	انتخابات -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Election law-- Iran
موضوع	انتخابات -- ایران -- فساد
موضوع	Corrupt practices -- Iran -- Prevention -- Elections
موضوع	انتخابات -- فساد
موضوع	Elections -- Corrupt practices
موضوع	انتخابات -- قوانین و مقررات
موضوع	Election law
شناسه افزوده	شریعتی، سیدمصطفی، ۱۳۵۹ -
شناسه افزوده	فدوی، احمد، ویراستار
رده بندی کنگره	۱۷۸۹JQ
رده بندی دیویی	۳۲۸/۵۵۰۰۷۳
شماره کتابشناسی ملی	۵۹۱۵۷۰۰

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

مجلس شورای اسلامی ایران

نظام‌های انتخاباتی

تألیف و گردآوری:

سید امیر مرتضوی - سید مصطفی شریعتی

ویرایش علمی و فنی:

دکتر احمد فدوی (استادیار گروه حقوق دانشکده پیام نور مشهد)

تایپ و صفحه‌آرایی: حسین عطارباشی

ناشر: نشر مرتدیز چاپ: معین

نوبت چاپ: اول زمستان ۱۳۹۸ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۶-۶۷۱-۹

دفتر نشر: مشهد - خیابان آبکوه ۷ - دانشسرای ۸ - شماره ۹۰

تلفن: ۳۷۲۷۴۷۶۵ - ۰۵۱ | دورنگار: ۳۷۲۵۱۳۰۲ - ۰۵۱

تمام حقوق چاپ و نشر این اثر طبق قرار داد محفوظ است و هر گونه چاپ و تکثیر از محتوای این کتاب بدون اجازه کتبی ممنوع است.

متخلفان به موجب قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار میگیرند.

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

فهرست مطالب :

پیشگفتار.....	۱۱
مقدمه.....	۱۳

فصل اول: آشنائی با نظام انتخاباتی و پیشگیری از جرائم و تخلفات انتخاباتی

نظام انتخاباتی چیست؟.....	۱۹
پیشگیری از جرائم و تخلفات انتخاباتی:.....	۲۱
مرتکبان جرائم انتخاباتی.....	۲۲
مواردی که در رسیدگی به جرائم و تخلفات انتخاباتی باید مدنظر داشت :.....	۲۳
راهکارهای پیشگیری از جرائم و تخلفات انتخاباتی.....	۲۴
پیشگیری واکنشی (کیفری).....	۲۴
پیشگیری کنشی (غیر کیفری).....	۲۷
قبل از انتخابات.....	۲۷
تعیین مجریان و ناظران.....	۲۸
مرحله ثبت نام کاندیدها و بررسی صلاحیت ها.....	۲۸
مرحله آغاز رقابت ها و تبلیغات.....	۲۸
تعیین و ویژگی صندوق های رأی.....	۲۹
مرحله رأی گیری و رأی دادن.....	۲۹
مرحله شمارش آرا با انتقال صندوقها به فرمانداری و بخشداری و تجمیع آرا.....	۲۹

اعلام نتیجه اولیه رأی گیری، رسیدگی به شکایات و اعلام نتیجه قطعی انتخابات ۳۰

نتیجه ۳۰

فصل دوم: کنترل و نظارت

ایران ۳۵

فرانسه ۳۹

آلمان (نظام فدرالی) ۴۳

مالزی ۴۶

آفریقای جنوبی ۴۸

آمریکا ۵۱

مراجع اعمال نظارت بر انتخابات در کشورهای جهان ۵۷

۱- دادگاه قانون اساسی (نهادی قضایی) ۵۷

۳- شورای قانون اساسی (نهادی اجرایی) ۵۸

۳- نظارت توسط خود مجلس (نهادی تقنینی) ۵۹

۴- وزارت کشور ۶۱

۵- شورای عالی انتخابات ۶۲

مقایسه نظام‌های سیاسی در یک نگاه ۶۳

فصل سوم: قوانین و مقررات

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۷۱

سیاست‌های کلی انتخابات ۷۴

۷۸	قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
۷۸	فصل اول - کلیات
۸۰	فصل دوم - کیفیت انتخابات
۹۲	فصل سوم - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان
۹۸	فصل چهارم - هیأت اجرایی
۱۰۴	فصل پنجم - اعلام داوطلبی و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان
۱۱۰	فصل ششم - تذاکرات
۱۱۵	فصل هفتم - جرائد و تخلفات
۱۱۸	فصل هشتم - شکایات و نحوه رسیدگی
۱۲۱	فصل نهم - مجازات
۱۲۴	فصل دهم - تمهید مقدمات، تکمیل و افتتاح مجلس شورای اسلامی
۱۲۵	قانون جرم سیاسی
۱۲۹	قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین و صلاحیت شده
۱۳۲	بخشنامه ریاست قوه قضاییه در خصوص "تشکیل سند پیشگیری و رسیدگی به جرایم انتخاباتی"
۱۳۶	جرائم و تخلفات مرتبط با انتخابات مجلس شورای اسلامی
۱۴۷	جرائم، قبل، حین و بعد از انتخابات
۱۵۶	آرای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
۱۶۳	فهرست منابع

پیشگفتار

انتخابات از جمله ضابطه‌های تمایز نظام‌های مردمسالار از دیگر نظام‌ها و از شاخصه‌های مهم ارزیابی و کیفیت عملکرد اینگونه جوامع است. دیگر اینکه انتخابات یکی از مهم‌ترین مجاری عملی شدن مردم‌سالاری، و معیاری برای ارزیابی جایگاه و میزان نقش‌آفرینی مردم در نظام‌های سیاسی امروزیست. انتخابات، چهارچوب و ابزار است که از طریق آن، اراده‌ی مردم در شکل‌گیری نهادهای سیاسی و تعیین متصدیان اعمال قدرت به ظهور می‌رسد و از این طریق، مردم در عرصه‌های تصمیم‌گیری، اجر و نظارت بر اداره‌ی امور کشور مشارکت دارند. نقش اثرگذاری انتخابات به مردمی‌انری در اختیار جامعه است که می‌توان به واسطه‌ی آن اصلاحات و تغییرات مهمی را در ساز کارگزاران و تاثیرگذاران سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه ایجاد نمود. آنکه گزینه‌های سنگین سیاسی اجتماعی بر جامعه تحمیل گردد، در اینگونه جوامع حکومت به مثابه‌ی یک شریک و همراه درک می‌شود نه به عنوان بازیگری که در زندگی اجتماعی شهروندان مداخله می‌کند و بی‌شک همین همگرایی موجبات پیشرفت و رفاهیت جامعه در تمامی حوزه‌ها را نیز فراهم می‌سازد.

نظارت بر انتخابات مجلس شورای اسلامی بر عهده‌ی شورای محترم نگهبان گذاشته شده است؛ با وجود این، در سایر قوای مملکتی هم، نهادهای سازمان‌هایی هستند که ایفای نقش آن‌ها می‌تواند در مدیریت فضای انتخاباتی بر اساس قانون موثر باشد. یکی از این نهادها قوه قضاییه است که می‌تواند نقشی مکمل در برگزاری یک انتخابات سالم ایفا کند. لذا از آنجا که برگزاری

انتخاباتی سالم، اخلاقی و بدون تخلف همواره دغدغه مسئولان نظام جمهوری اسلامی بوده است، قوه قضاییه نیز به کمک برگزاری کنندگان انتخابات، اعم از مجریان و ناظران آمده است تا با رصد فضای انتخاباتی، هم از بروز جرایم و تخلفات پیشگیری کند و هم در صورتی که جرمی واقع شد، با برخورد سریع، مانع از بی‌عدالتی در این رقابت سیاسی شود.

در این راستا، کارگروه پیشگیری و برخورد با جرائم و تخلفات انتخاباتی استان خراسان رضوی به منظور بازوی نظارتی و اجرایی دستگاه قضائی در امر انتخابات و در راستای اجرائی در ۶۷ ماده قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی و همچنین بخشنامه‌ای ریاست معزز قوه قضائیه تشکیل می‌گردد. که در کنار اقدامات اجرائی و نظارتی تلاشی دارد با انجام مطالعات نظری، راهبردی، کاربردی و تطبیقی در خصوص موضوعات مرتبط با انتخابات در جهت تأمین نیازهای علمی ناظران، مجریان و بازرسان این امر، اقدام نماید. در این راستا تاکنون اقدام به تدوین چندین اثر علمی در راستای نیازهای علمی معهوده است. کتاب پیشگیری کاربردی از جرائم و تخلفات انتخاباتی، پرسمان حقوقی انتخابات، کتاب عبار (فرمایشات مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) در خصوص انتخابات گذشته)، کتاب افغانستان سیاست شیعیان که بخش عمده‌ای از آن به بررسی نقش انتخابات و مشارکت عمومی در ساختار قدرت سیاسی این کشور می‌پردازد. کتاب پیش‌رو نیز یکی از دغدغه‌ها و ثمرات مطالعات صورت گرفته توسط دبیرخانه کارگروه بود است که در دسترس ناظرین و مجریان انتخابات قرار می‌گیرد.

در اینجا بایسته است از صمیم قلب از زحمات تمامی عزیزانی که در تهیه، تدوین و گردآوری این اثر علمی یاری رساندند قدردانی شود. به یقین اگر همکاری این عزیزان نبود امروز شاهد به بارنشستن این اثر علمی نبودیم.